

# Överenskommelse om samverkan mellan Region Gävleborg och kommunerna i Gävleborgs län om uppsökande verksamhet och nödvändig tandvård

## Innehåll

1.	Syfte och omfattning .....	1
2.	Allmänt .....	2
3.	Ansvar och roller .....	2
4.	Beskrivning .....	2
4.1.	God tandhälsa och tandvård .....	2
4.2.	Uppsökande verksamhet – munhälsobedömning .....	3
4.3.	Nödvändig tandvård .....	3
5.	Ansvarsområden .....	3
5.1.	Parternas gemensamma åtaganden .....	3
5.2.	Beställarenheten för tandvård, Region Gävleborgs åtagande ...	4
5.3.	Kommunens åtagande .....	5
5.3.1.	Erbjudande om munhälsobedömning och nödvändig tandvård .	5
5.3.2.	Uppsökande verksamhet- munhälsobedömning .....	6
6.	Avvikelse .....	6
7.	Uppföljning .....	6
8.	Referenser .....	6

## 1. Syfte och omfattning

Syftet med överenskommelsen är att de personer som har rätt till tandvårdsstöd enligt tandvårdslag och tandvårdsförordning ska få det på likvärdiga villkor, samt belysa det för regionen och kommunen gemensamma ansvaret. Den ska också förtydliga parternas ansvarsområden och skyldigheter för att möjliggöra ett fullföljande av parternas uppdrag enligt gällande lagstiftning. Målet är att på bästa sätt, genom god samverkan mellan regionen och kommunen nå och erbjuda berättigade patientgrupper det lagstadgade tandvårdsstödet.

Överenskommelsen gäller för Region Gävleborg org.nr 232100-0198 och kommunerna Bollnäs org.nr 212000-2361, Gävle org.nr 212000-2338, Hofors org.nr 212000-2296, Hudiksvalls org.nr. 212000-2379, Ljusdals org.nr. 212000-2320, Nordanstigs org.nr. 212000-2312, Ockelbo org.nr 212000-2288, Ovanåkers org.nr 212000-2304, Sandvikens org.nr. 212000-2346, Söderhamns org.nr.212000-2353

Överenskommelsen gäller från 2020-04-01 till 2022-03-31, därefter förlängs överenskommelsen med 1 år i taget om inte någon av parterna säger upp avtalet 6 månader innan överenskommelsen löper ut.

## 2. Allmänt

SKR, Sveriges Kommuner och Regioner, följer årligen upp regionernas särskilda tandvårdsstöd. De har noterat stora skillnader mellan regionerna vilket bland annat beror på olikheter i att hantera rutiner för registrering och sätt att organisera verksamheten. Men även andra anledningar finns, exempelvis behövs mer utbildning för personal på särskilda boenden, där tandvårdsenheter menar att det är svårt att nå ut med utbildningsinsatser eftersom många boenden lämnar återbud. [Läs dokument på SKR.se.](#) <sup>1)</sup>

[Socialstyrelsen fick i december 2016 av regeringen i uppdrag \(S2015/08135/RS\)](#) att utreda tandvårdsstöden. Utredningen visar stora skillnader mellan regionerna gällande hur många personer som får ta del av tandvårdsstöden; att informationen om tandvårdsstöden inte alltid förmedlas till tandvårdsstödens målgrupper av personal inom hälso- och sjukvård, kommuner och myndigheter; att tandvårdsstöden är underutnyttjad; och att det finns behov av kompetensutveckling om munhälsa och tandvård hos vård- och omsorgspersonal. Den visar även på problem med samverkan mellan hälso- och sjukvård, tandvård och kommuner. [Läs mer på socialstyrelsen.se](#) <sup>2)</sup>

## 3. Ansvar och roller

Region Gävleborg är ansvarig för att dokumentet upprättas och är giltigt. Dokumentet kommer att skrivas ut, signeras och scannas in i PDF-format.

## 4. Beskrivning

### 4.1. God tandhälsa och tandvård

Enligt [Tandvårdslagen \(1985:125\)](#) <sup>3)</sup> är målet för tandvården en god tandhälsa och tandvård på lika villkor för hela befolkningen. Varje region ska erbjuda god tandvård åt dem som är bosatta inom regionen. Regionen skall planera tandvården med utgångspunkt i befolkningens behov av tandvård, se till att det finns tillräckliga resurser för patienter med särskilda behov av tandvårdsinsatser och att patientgrupper med behov av särskilt stöd erbjuds tandvård. Regionen ansvarar också för att *uppsökande verksamhet* utförs och att *nödvändig tandvård* erbjuds dem som är berättigade till stödet (8 §).

#### Berättigade patientgrupper:

1. De som omfattas av [lagen \(1993:387\)](#) <sup>4)</sup> om stöd och service till vissa funktionshindrade, eller
2. de som har ett varaktigt behov av omfattande vård- och omsorgsinsatser samt
  - a. omfattas av en kommuns ansvar för hälso- och sjukvård enligt 12 kap. 1 § [hälso-och sjukvårdslagen \(2017:30\)](#) <sup>5)</sup>, eller
  - b. får hälso- och sjukvård i hemmet (hemsjukvård), eller

- c. är bosatta i egen bostad och har motsvarande behov av vård eller omsorg som omfattas av 2 a eller 2 b ovan.

Det är kommunen som har den första kontakten och kännedom om den berättigade patientgruppen, men regionen har det huvudsakliga ansvaret för att *uppsökande verksamhet* och *nödvändig tandvård* erbjuds. Det medför i praktiken att region och kommun måste samverka för att det ska vara möjligt att nå den berättigade patientgruppen och fullfölja uppdraget.

[Tandvårdsförordningen \(1998:1338\)](#) <sup>6)</sup> förtydligar regionens ansvar gällande *uppsökande munhälsobedömning* och *nödvändig tandvård* för äldre och funktionshindrade ( 8 och 9 §§), samt kommunens skyldighet att tillhandahålla de uppgifter som krävs för att regionen ska kunna fullfölja sitt uppdrag (12 §). Den förtydligar även innebörden av *uppsökande munhälsobedömning* och *nödvändig tandvård* enligt följande:

## 4.2. Uppsökande verksamhet – munhälsobedömning

Enligt förordningen ska den berättigade patientgruppen erbjudas avgiftsfri munhälsobedömning genom uppsökande verksamhet. Munhälsobedömningens syfte är att ge individuella råd om munhygien till patienten och den som sköter omvårdnaden, samt att en behovsbedömning av nödvändig tandvård görs.

## 4.3. Nödvändig tandvård

Bedömning av tandvårdsinsatser ska göras med hänsyn till den enskilde patientens allmäntillstånd. Nödvändig tandvård ska kostnadseffektivt och väsentligt förbättra patientens förmåga att tala och äta. Om patientens allmäntillstånd inte tillåter mer omfattande behandling ska fokus riktas mot att motverka besvär, lidande och sjukdom i munnen. Den nödvändiga tandvården omfattas av reglerna för avgifter i öppen hälso- och sjukvård.

## 5. Ansvarsområden

### 5.1. Parternas gemensamma åtaganden

Det gemensamma åtagandet innebär att:

Parterna ska samverka för att säkerställa:

- Att berättigade patientgrupper erbjuds uppsökande verksamhet - munhälsobedömning och nödvändig tandvård.
- Att utfärdare av underlag för tandvårdskort och omvårdnadspersonal har den kunskap som uppdraget kräver. Regionen och kommunen ska gemensamt möjliggöra och säkerställa att utfärdare av tandvårdskort och omvårdnadspersonal får adekvat utbildning.
- Adekvat utbildning för utfärdare är den obligatoriska utbildningen som finns i systemet T99Webb <sup>7)</sup>. Kommunerna kan efterfråga ytterligare informationsinsatser från Beställarenheten för tandvård.

- Adekvat utbildning för omvårdnadspersonal är allmän munhälsovårdsutbildning för att få förståelse och kunskap om vad som bör uppmärksammas vid hjälp med den personliga omvårdnaden i munnen, samt kunna avgöra om tid för nödvändig tandvård ska bokas med tandvårdsklinik. Den allmänna tandvårdsutbildningen består av [Socialstyrelsens grundläggande utbildning om munhälsa och munvård](#) och tilläggsutbildningar som Folktandvårdens Folkhälsofunktion håller i, som varje anställd bör delta i minst vartannat år.
- Implementera och säkerställa att innehållet i överenskommelsen är känt i samtliga berörda verksamheter.
- Gemensamt och regelbundet följa upp överenskommelsen.

## 5.2. Beställarenheten för tandvård, Region Gävleborgs åtagande

Region Gävleborg har huvudansvaret för uppsökande verksamhet-munhälsobedömning och nödvändig tandvård, där Beställarenheten för tandvård ansvarar för att säkerställa att den utförs enligt gällande regelverk.

Kontaktpersoner för överenskommelsen i Region Gävleborg är Beställarenheten för tandvård: [bestallarsidan.tandvard@regiongavleborg.se](mailto:bestallarsidan.tandvard@regiongavleborg.se)

Åtaganden:

- Tillhandahålla aktuell information om regler, riktlinjer och anvisningar för kommunens personal gällande uppsökande verksamhet - munhälsobedömning och nödvändig tandvård på Regionens samverkanswebb <sup>8)</sup>.
- Vid behov vara kommunens personal behjälplig vid bedömning av kriterier för rätt till uppsökande verksamhet- munhälsobedömning och nödvändig tandvård. Kunna klargöra de olika tandvårdsstöden samt eventuellt hänvisa till hälsocentral eller annan läkare.
- Svara på frågor från allmänheten om tandvårdsstöden.
- Utredda och eventuellt utfärda tandvårdskort till personer där biståndsutredning saknas och omvårdnaden exempelvis utförs av närstående i hemmet.
- Tillhandahålla webbutbildning och IT-stöd (T99Webb) för administration av underlag till tandvårdskort.
- Vid förfrågan genomföra informationsinsatser angående tandvårdsstöden till kommunens personal.
- Ansvara för att det finns avtal med en leverantör för uppsökande verksamhet. Folktandvården Gävleborg AB är för närvarande avtalsleverantör för utförandet av uppsökande verksamhet – munhälsobedömning och allmän munvårdsutbildning.
- Ansvara för att vårdgivare av nödvändig tandvård finns.
- Bevaka att patienter som tackat nej till uppsökande verksamhet - munhälsobedömning får nya erbjudanden regelbundet.

- Tillhandahålla broschyrer med information om Region Gävleborgs Tandvårdsstöd.
- Delge kommunens kontaktperson eventuella förändringar angående uppsökande verksamhet - munhälsobedömning och nödvändig tandvård.
- Årligen följa upp den uppsökande verksamheten och återrapportera till kommunens kontaktperson.
- Vidta åtgärder i fall då den uppsökande verksamheten inte fungerar på avsett och överenskommet sätt.

### 5.3. Kommunens åtagande

Kommunen har en nyckelroll för att lagstadgad uppsökande verksamhet - munhälsobedömning och nödvändig tandvård ska nå och kunna erbjudas den berättigade patientgruppen.

Åtaganden:

#### 5.3.1. Erbjudande om munhälsobedömning och nödvändig tandvård

- Utse ansvarig kontaktperson/ kontaktpersoner gentemot Region Gävleborg, Beställarenheten för tandvård.
- Identifiera och via T99Webb omgående utfärda underlag för dem som är berättigade till uppsökande verksamhet - munhälsobedömning och nödvändig tandvård. Det kan exempelvis vara i direkt samband med flytt till särskilt boende, vid biståndsbedömning rörande hemtjänst eller vid beslut om insatser för den som omfattas av LSS. När underlag för tandvårdskort utfärdas ska även munhälsobedömning erbjudas och eventuella kontaktuppgifter registreras.
- Kommunens kontaktperson ansvarar för att utfärdare av underlag för tandvårdskort finns, samt att Beställarenheten för tandvård får information om nytillkommen personal som ska utfärda underlag för tandvårdskort.
- Säkerställa att utfärdare har tillräcklig kunskap om de grupper som är berättigade till uppsökande verksamhet - munhälsobedömning och nödvändig tandvård. Det kan exempelvis ske genom att vid behov efterfråga utbildningsinsatser för utfärdare hos Beställarenheten för tandvård. Utfärdare ska genomgå utbildning och kunskapsstest i systemet T99Webb för att bli godkänd utfärdare.
- Vid behov kunna hänvisa personer till Beställarenheten för tandvård eller till primärvård. Det kan vara personer som eventuellt har rätt till tandvårdsstöd men inte är kända eller utredda av kommunen. Det kan exempelvis vara i fall då den personliga omvårdnaden till stor del utförs av en anhörig istället för av hemtjänst. Det kan också vara i fall då en person inte helt uppfyller kraven för nödvändig tandvård men har en diagnos och funktionsnedsättning som kan berättiga till F-tandvård (Tandvård vid långvarig sjukdom eller funktionsnedsättning). Dessa personer ska då hänvisas till primärvården.

- Ansvara för att aktuella uppgifter såsom boende- och kontaktuppgifter uppdateras i systemet T99Webb.

### 5.3.2. Uppsökande verksamhet- munhälsobedömning

- Anvisa en ansvarig kontaktperson per boendenhet/hemtjänstområde för planering av uppsökande verksamhet - munhälsobedömning.
- Säkerställa att vård- och omvårdnadspersonal närvarar vid munhälsobedömning för att ta del av information och instruktion som ges av Folktandvården Gävleborg AB. Ett individuellt munvårdskort kommer att lämnas. Detta munvårdskort ska finnas lättillgängligt för vård- och omsorgspersonal. Det ska även tas med vid besök på tandvårdsklinik.
- Vård- och omsorgspersonal ska ansvara för att daglig munvård utförs enligt munvårdskortet.
- Vid behov av nödvändig tandvård ska personalen vara kontaktlänk, boka tider, av- och omboka besök i god tid, samt se till att besök vid tandvårdsklinik bokas och genomförs.
- Ansvara för att omsorgspersonal regelbundet deltar i allmän munvårdsutbildning. Munvårdsutbildning ges i grupper om minst fem personer. En grundutbildning erbjuds nyanställda och årligen erbjuds tilläggsutbildning som varje anställd bör delta i minst vartannat år. Kommunen ansvarar för att lokal finns.
- Vid förfrågan bistå regionen med information om hur stor del av vård- och omsorgspersonalen som deltagit i allmän grund respektive tilläggsutbildning.
- Vidta åtgärder i fall då den uppsökande verksamheten inte fungerar på avsett och överenskommet sätt.

## 6. Avvikelser

Avvikelser ska utredas och åtgärdas. [Blanketter](#) <sup>8)</sup> finns på Regionens samverkanswebb.

Dessa skickas till:  
Beställarenheten för tandvård  
Region Gävleborg  
801 88 Gävle

## 7. Uppföljning

Regionens och kommunernas kontaktpersoner utgör en samverkansgrupp och bör ha regelbunden uppföljning en till två gånger per år. Gruppen ska träffas inom rimlig tid om någon i samverkansgruppen begär det. Tvist mellan parterna ska i största möjliga utsträckning lösas mellan parterna. I sista hand kan den behöva lösas av allmän domstol.

**Avtal****Dokumentnamn:** Överenskommelse om samverkan mellan Region Gävleborg och kommunerna i Gävleborgs län om uppsökande verksamhet och nödvändig tandvård 7(7)**Dokument ID:** 01-505079**Giltigt t.o.m.:** 2026-01-09**Revisionsnr:** 3**8. Referenser**

Dokumentnamn	Plats

Kopians giltighet garanteras endast utskriftsdatumet